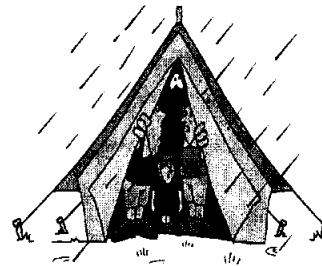

บทที่ 9

การสอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จริง

กิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน

สำหรับการสอนในกระบวนวิชาหนึ่งๆ ผู้สอนสามารถดำเนินการสอนได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของเนื้อหาวิชา ความสนใจ และความกระตือรือร้นในการดำเนินการสอนของครุระดับความรู้ วัย ของผู้เรียนและการเอาใจใส่้งานของผู้บริหารโรงเรียน ผู้สอนอาจจะดำเนินการสอนโดยใช้เทคนิคการบรรยาย หรือจัดการสอนโดยให้ครุเป็นศูนย์กลางตลอดภาคการศึกษาได้ แต่ผลที่เกิดกับผู้เรียนในด้านวิชาการ และการมีพัฒนาการทางด้านสังคมของผู้เรียนจะด้อยกว่าเมื่อผู้สอนจัดให้มีกิจกรรมการสอนในหลายรูปแบบ สำหรับการสอนในกระบวนวิชาหนึ่งๆ นอกจากการจัดให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ และเรียนแบบร่วมมือ (Interactive and Cooperative Learning) แล้ว การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริง (Experiential learning) จะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจ ได้พบเห็น สามารถจดจำ และสะสมความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์ได้

รูปแบบการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จริง

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จริง มุ่งเน้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ได้ปฏิบัติด้วยตนเอง มีความสามารถที่จะคิดทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดด้วยตนเอง สามารถแสดงความรู้สึกและความคิดเห็น รวมทั้งสามารถตอบสนองข้อโต้แย้งต่างๆ ได้ตามความรู้สึกและความนึกคิดของตนเอง

2. ผู้เรียนมีประสบการณ์จริง หรือมีประสบการณ์ตรงกับสิ่งที่ผู้สอนจัดให้โดยได้ การสัมผัส ได้รู้เห็นสภาพความเป็นจริง มีความรู้สึกเสมอเมื่อกำหนดเอง

3. มีความสามารถที่จะพัฒนาความเข้าใจ ทักษะ ทักษะ และประสบการณ์ต่างๆ ที่ได้รับ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาที่ศึกษาอยู่ในหลักสูตร

4. ผู้เรียนจะร่วมกันเรียนในลักษณะของกลุ่ม ทำงานร่วมกัน วางแผนงานการทำกิจกรรมร่วมกัน ร่วมทั้งร่วมกันเสนอความคิดเห็น แสดงความรู้สึกของตนเองให้กับกลุ่มเพื่อรับทราบ

แนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงนี้ ผู้สอนจะต้องใช้เวลาในการจัดเตรียมห้องสถานที่ อุปกรณ์การสอน เครื่องมือต่างๆเพื่อเตรียมสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนแต่ละคนได้รับประสบการณ์จริง ซึ่งจะเป็นการเพิ่มภาระส่วนหนึ่งให้แก่ผู้สอน รวมทั้งต้องใช้เวลามากกว่าการสอนปกติ แต่ผลที่ได้จะก่อให้เกิดประโยชน์ ความรู้ และประสบการณ์แก่ผู้เรียนตลอดไป

การจัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้ผู้เรียนมีความไว้วางใจกัน กล้าที่จะคิด หรือพูดตามบทบาทที่ผู้สอนมอบให้ มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จริง ดังนั้นผู้สอนควรจัดบรรยากาศให้ผู้เรียนมีความรู้สึกปลอดภัย มีอิสระที่จะแสดงความรู้สึก หรือมีพฤติกรรม ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องยอมรับความคิดเห็น หรือความรู้สึกต่างๆดังกล่าวด้วย

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จริงมีหลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

1. การแสดงบทบาทสมมติ (Role play)

การจัดการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ เป็นอีกลักษณะหนึ่งของการกำหนดให้ผู้เรียนได้มีโอกาสปรึกษาหารือ เรียน และทำงานร่วมกัน และมีประสบการณ์จริง โดยที่ผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดสถานการณ์ และให้ผู้เรียนร่วมกันดำเนินงานในลักษณะกลุ่ม และแบ่งงานกันทำ เช่น การจัดเตรียมสถานที่ การจัดเตรียมอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับการแสดงกลุ่มผู้แสดงบทบาท รวมทั้งกลุ่มสังเกตการณ์ เพื่อประเมินผลการแสดง ซึ่งผู้เรียนจะต้องแบ่งงานกันทำ และแสดงบทบาทตามความถนัดและความสามารถ ผู้สอนจะชี้แนะ ให้ความคิดเห็น และเสริมแนวคิดต่างๆ

การแสดงบทบาทสมมติ ผู้เรียนจะต้องแสดงออกในด้านความคิดเห็น ความรู้สึก แนวคิด ภายใต้บรรยากาศ หรือสถานการณ์ที่กำหนดให้ ซึ่งจะทำให้ผู้แสดงบทบาทนั้นๆ

เข้าใจความรู้สึก ความนึกคิด หรือความคิดเห็นของบุคคลอื่น และมีความเข้าใจ หรือความรู้สึกที่ดีต่อบุคคลอื่น เข้าใจถึงความจำเป็นของผู้ที่อยู่ภายใต้สถานการณ์นั้นๆ การดำเนินการสอนโดยใช้บทบาทสมมติประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆดังนี้

1. การเตรียมการสอน

1) ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันพิจารณาความพร้อมเกี่ยวกับห้องเรียน ซึ่งอาจจะต้องใช้เนื้อที่สำหรับการแสดง การตกแต่งสถานที่ให้เหมาะสมกับบรรยากาศ รวมทั้งสถานที่สำหรับผู้ชมซึ่งอาจจะนั่งหรือยืน แต่จะต้องเห็นการแสดงอย่างใกล้ชิดและทั่วถึงกัน

2) กำหนดระยะเวลาเรียนซึ่งจะต้องใช้เวลามากกว่าการเรียนปกติ

3) กำหนดจุดประสงค์ และขอบเขตของปัญหา ซึ่งผู้สอนจะต้องวิเคราะห์และระบุสถานการณ์ที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ หรือเข้าใจปัญหา ซึ่งปัญหาที่กำหนดนั้นอาจจะเป็นปัญหาต่างๆของสังคมปัจจุบัน ปัญหาที่สังคมจะต้องร่วมกันแก้ไข แนวคิดทางค่านิยมปัจจุบัน หรือสภาวะทางอารมณ์ที่ยากต่อการแสดงออกของผู้ที่เป็นปัญหา

2. การดำเนินการสอน

1) ผู้สอนจะต้องกำหนดขอบเขตปัญหา เนื้อเรื่องที่ต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ กำหนดสถานการณ์ แนวคิด และบทบาทต่างๆซึ่งเชื่อว่าผู้เรียนจะสามารถแสดงได้ตามบทบาทอย่างสมจริง

2) เลือกกลุ่มนักเรียนเพื่อให้เป็นผู้แสดงในแต่ละบทบาท ซึ่งผู้สอนจะต้องสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้แสดง และอนุญาตให้ผู้แสดงได้แสดงความรู้สึกของตนเองได้รวมทั้งยอมรับความคิดเห็นและแนวคิดของผู้แสดง ผู้สอนควรให้ผู้แสดงเลือกบทบาทที่เหมาะสมกับตนเอง ทำให้รู้สึกง่ายที่จะแสดงออกในด้านอารมณ์ และความรู้สึกตามบทบาท หรือแนะนำให้เลือกบทบาทที่มีลักษณะตรงกันข้ามกับลักษณะของผู้แสดง จะทำให้ผู้แสดงสามารถเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึกและมีประสบการณ์ในอีกด้านหนึ่งทำให้สามารถเข้าใจผู้อื่นได้

3) ผู้เรียนกลุ่มนหนึ่งจะร่วมกันจัดสถานที่ และสร้างสถานการณ์ตามเนื้อเรื่อง โดยการสมมติสิ่งที่อยู่ภายในห้องเรียนให้คุ้มครองตามเนื้อเรื่อง หรือจัดทำฉากประกอบ

เพิ่มเติมเพื่อความสวยงาม และเหมาะสม สำหรับพูดคุยนั้น ผู้สอนอาจบอกแนวคิดกร้างๆ ให้แก่ผู้แสดง และให้ผู้แสดงได้ใช้วิจารณญาณในการเสนอความคิดเห็นของตนเองก็ได้

4) เพื่อเป็นการสอดแทรกเนื้อหาวิชาการในการแสดง ผู้สอนควรจัดให้มีผู้สังเกตการณ์โดยบอกจุดประสงค์ของการแสดงให้ทราบ และกำหนดหัวข้อว่าควรจะพิจารณา หรือสังเกตในเรื่องใดบ้าง เช่น ให้สังเกตความรู้สึก หรือการแสดงออกของผู้แสดง การใช้คำพูดที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการอภิปรายหรือการวิเคราะห์ เมื่อการแสดงได้เสร็จสิ้นลง ผู้สอนอาจจะกำหนดผู้สังเกตการณ์ 3-4 คน และมอบหมายให้สังเกตในแต่ละเรื่องไป

5) เมื่อได้เตรียมทุกอย่างพร้อมแล้ว ให้ผู้แสดงเริ่มการแสดงตามบทบาทที่กำหนดไว้ ผู้สอนและผู้ช่วยไม่ควรพูดขัด หรือสอดแทรกในกลางคัน เมื่อพบเห็นปัญหาเล็กๆน้อยๆที่อาจเกิดขึ้นได้ หรือถ้าเห็นว่าเป็นปัญหาของการแสดงที่อาจทำให้ลูกคามาต่อไป ผู้สอนอาจจะเข้าไปช่วยตามสมควรและโอกาส หรืออาจจะให้ยุติการแสดงก็ได้ เมื่อเห็นสมควรแก่เวลา และมีเนื้อหาเพียงพอที่จะสามารถดำเนินการวิเคราะห์ต่อไปได้

3. การประเมินผลและการวิเคราะห์

ในขั้นต้นจะเป็นการให้ผู้แสดงได้แสดงความคิดเห็น และความรู้สึกในบทบาทที่แสดงว่า มีความขัดแย้งกับความคิดเห็นของตนเอง หรือเห็นด้วยว่าเป็นบทบาทที่ดีที่เหมาะสมอย่างไรแล้วจึงถามความคิดเห็นของผู้สังเกตการณ์ จากนั้นจึงจะเป็นการอภิปราย และวิเคราะห์ผลของการแสดง โดยผู้สอนจะเป็นผู้กำหนดหัวข้อ หรือถามคำถาม เพื่อให้นักเรียนทั้งชั้น ได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น

การสอนโดยใช้บทบาทสมมตินี้ ผู้สอนควรจะช่วยให้กำลังใจและสนับสนุนให้ผู้เรียนได้แสดงบทบาทอย่างช้าๆ เนื่องจากผู้เรียนอาจจะอายเพื่อนๆ ที่อยู่ร่วมชั้นเรียนเดียว กันทำให้ไม่กล้าแสดงบทบาทให้สมอ่อนจริง ได้และในการเลือกผู้แสดงควรให้ผู้เรียนอาสาสมัครในการแสดง ซึ่งผู้ที่ดูเพื่อนแสดงหลายๆครั้ง ในบางครั้งก็อาจจะสนใจที่จะมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทบ้างและอาสาที่จะแสดง ผู้สอนไม่ควรใช้การบังคับให้ผู้เรียนร่วมแสดง นอกจากนี้บทบาทของครูในการสอนควรคล่อง俐落 อ่อนน้อมที่สุด การสอนโดยใช้บทบาทสมมตินี้ประ祐ชน์สำหรับการสอนในระดับการเรียนทั้งประถมศึกษา และมัธยมศึกษาดังต่อไปนี้

- ช่วยให้ผู้เรียนได้มีโอกาสแสดงความรู้สึกของตนเองได้อย่างเต็มที่
 - ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่นได้ดีขึ้น รวมทั้งปัญหาต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีวัฒนธรรม ประเพณี หรือค่านิยมที่แตกต่างออกไป
 - การสอนโดยใช้บทบาทสมมติจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ได้รับความรู้มีความสามารถ และทักษะในด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ทั้ง 3 ด้านในเวลาเดียวกัน
 - สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่ม และการสร้างมโนคติ (imagination) ซึ่งในบางครั้งนักเรียนที่เรียนในระดับปานกลาง หรือด้อยซึ่งมีความกล้า และสนใจในด้านการจัดการจะร่วมแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนกลุ่มนี้ได้มีส่วนร่วมในการกิจกรรมในชั้นเรียน รวมทั้งการแสดงความคิดเห็นของตนเองได้
 - การใช้บทบาทสมมติในการสอนจะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกตนเองให้มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคม รวมทั้งการใช้คำพูดที่ถูกต้องในสถานการณ์ที่เหมาะสม และสามารถนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวันได้
- ข้อจำกัดของการใช้บทบาทสมมติในการสอนมีดังต่อไปนี้

- บทเรียนที่ใช้บทบาทสมมติในการสอนจะต้องใช้เวลามากกว่าการสอนปกติ ซึ่งผู้สอนจะต้องควบคุมการใช้เวลาให้เหมาะสม
- ผู้แสดงบางคนอาจจะพยายามทำให้เพื่อนๆ สนใจ หรือต้องการแสดงออก ทำให้การแสดงไม่สอดคล้องกับบทบาทหรืออาจจะเป็นการรบกวนบทบาทของผู้เรียนคนอื่นได้
- การใช้บทบาทสมมติในการสอนอาจจะทำผู้เรียนบางคนซึ่งไม่มีส่วนร่วม และไม่สนใจที่ถูกการแสดงของเพื่อนรู้สึกเบื่อหน่ายได้
- ผู้เรียนบางคนอาจจะสนใจเฉพาะบทบาทของเพื่อนๆ ใน การแสดงบทบาท ทำให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนไม่ตรงประเด็น หรือไม่ครอบคลุมเนื้อเรื่องทั้งหมดได้อย่างไรก็ตาม การสอนโดยใช้บทบาทสมมติสามารถนำมาใช้ได้สำหรับผู้เรียนในระดับมัธยมศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแสดงบทบาทของชั้นเรียน ในสาขาวิชาธุรกิจ กฎหมาย จิตวิทยาการแนะแนว รวมทั้ง การแสดงความสัมพันธ์ และการต่อรองระหว่างนายจ้าง และลูกจ้างและการสมัครงาน ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจสถานการณ์ และสามารถใช้คำพูดในการสื่อความหมายได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสมกับสถานการณ์นั้นๆ

2. การใช้สถานการณ์จำลอง (Simulation)

การใช้สถานการณ์จำลองในการจัดการเรียนการสอน มีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงมากที่สุด ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนสามารถแสดงความรู้สึก ความคิดเห็น การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ได้อย่างถูกต้องเมื่อเกิดสถานการณ์ในลักษณะนั้นๆ ทำให้ผู้เรียนทราบผลของการกระทำของตนเองได้ในทันที รวมทั้งผลที่ตามมาเมื่ออุบัติเหตุในสถานการณ์ดังกล่าว ซึ่งจะสามารถทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแนวคิด และทัศนคติไปในทางที่ดี ที่ถูกต้องได้ แนวทางการจัดการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลองมีดังต่อไปนี้

1. ขั้นแนะนำสถานการณ์จำลอง

ผู้สอนอาจจะเริ่มต้นบรรยายสถานการณ์จำลอง จุดมุ่งหมาย ทฤษฎี และหลักการในด้านต่างๆ ก่อนที่จะนำสถานการณ์จำลอง เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจ เช่น จุดมุ่งหมาย และหลักการเบื้องต้นของการดำเนินกิจการในด้านธุรกิจ การค้าขาย ต้นทุน กำไร การดำเนินการเพื่อให้ได้ประโยชน์สูงสุด หรือการสมมติสถานการณ์ เช่น ในการประชุมคณะกรรมการของบริษัทหนึ่ง ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมจะต้องตัดสิน หรือแก้ไขปัญหาเมื่อเกิดภาวะทางด้านเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป หรือ การบรรยายสถานการณ์ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การตัดสินใจเลือกผู้แทนที่ดี ที่เหมาะสม เป็นต้น

2. การฝึกให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม

การสอนในขั้นนี้ ผู้สอนจะอธิบายบทบาท และหน้าที่ของผู้ที่จะมีส่วนร่วมในสถานการณ์จำลอง เช่น การจำลองสถานการณ์ในด้านการทำธุรกิจค้าขาย การขายขนม หรืออาหาร ผู้สอนจะต้องติดต่อสถานที่เพื่อให้ผู้เรียนได้เข้าชมสถานที่จริงในโรงเรียน เช่น โรงอาหาร หรือสถานที่ที่ใกล้เคียงที่สุด จากนั้นจะมอบบทบาทและให้ความรู้เพิ่มเติมในการดำเนินงานต่างๆ เช่น สิ่งของที่จะนำมาขาย ผู้ขาย การกำหนดราคาสินค้า การประชาสัมพันธ์ การทำบัญชี และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้สอนอาจจะแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่ม และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มปรึกษาหารือในการดำเนินงาน รวมทั้งศึกษาวิธีการดำเนินงานจากเอกสาร ในงาน หรือการสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์จริง เพื่อให้การทำธุรกิจค้าขายในกลุ่มของตนในสถานการณ์จำลองประสบผลสำเร็จ

3. การดำเนินงานในสถานการณ์ฉุกเฉิน

เมื่อถึงกำหนดวันของการเรียนการสอนในเรื่องดังกล่าว นักเรียนจะต้องนำสิ่งของที่ตนเองจะดำเนินธุรกิจ รวมทั้งแสดงบทบาทของตนเองในเรื่องต่างๆ เช่นการจัดวางสิ่งของในร้านให้แล้วเสร็จ การแสดงเป็นผู้ขาย การประชาสัมพันธ์ และอื่นๆ รวมทั้งการจัดทำบัญชี รายรับและรายจ่าย รวมทั้งค่าจ้างแรงงาน ให้เหมือนหรือใกล้เคียงสถานการณ์จริงที่สุด ผู้สอนจะพยายามสังเกตดูความก้าวหน้าในการดำเนินงานของแต่ละกลุ่ม พิจารณาปัญหาที่เกิดขึ้น และวิธีการแก้ไขปัญหาของผู้เรียนเมื่ออยู่ในสถานการณ์ดังกล่าว

4. ผู้เรียนร่วมกันสรุป และรายงานผล

หลังจากการดำเนินงานในสถานการณ์ฉุกเฉินในระยะเวลาที่กำหนดแล้ว ผู้เรียนจะสรุปผลการดำเนินงาน ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น ความขัดแย้งต่างๆ ซึ่งอาจจะเป็นปัญหาที่ผู้อยู่ในสถานการณ์ฉุกเฉินไม่ได้คาดไว้ล่วงหน้า รวมทั้งวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละกลุ่ม ความสำเร็จและความล้มเหลวในการแก้ปัญหา ซึ่งผู้สอนจะต้องขอ匕ายให้ทราบว่า สิ่งต่างๆรวมทั้งปัญหาและวิธีการแก้ปัญหานี้ทำให้ผู้เรียนรู้สึก และเข้าใจ สถานการณ์ต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นในชีวิตจริงของตนเอง และให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มสรุปเป็นรายงาน การวิเคราะห์วิจารณ์สถานการณ์ฉุกเฉินที่ผู้สอน รวมทั้งการที่ผู้เรียนมีส่วนในกิจกรรมเพื่อร่วมกันพิจารณาข้อบกพร่อง และประโยชน์ของสถานการณ์ฉุกเฉินในครั้งนี้

สถานการณ์ฉุกเฉินที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือประเภทแรก การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน อาจจะมีลักษณะเช่นเดียวกับบทบาท สมมติ หรือการใช้เกมในการเรียนการสอน ซึ่งผู้เรียนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่ผู้สอนและผู้เรียนได้ร่วมกันกำหนดขึ้น และประเภทที่ 2 ผู้เรียนใช้คอมพิวเตอร์เป็นสถานการณ์ฉุกเฉิน ซึ่งจะมีลักษณะเช่นเดียวกับการนำเกมมาใช้ในการเรียนการสอน

การนำสถานการณ์ฉุกเฉิน และเกมมาใช้ในการเรียนการสอนมีความคล้ายคลึงกันมาก ซึ่งสามารถจัดอยู่ในกลุ่มเดียวกันได้เนื่องจากผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมในการแสดงบทบาทให้เหมือนจริงที่สุด ดำเนินกิจกรรมตามที่กำหนดในสถานการณ์ฉุกเฉินและแสดงความรู้สึก ความคิดเห็นตามบทบาทที่ได้รับ ข้อแตกต่างกันจะอยู่ที่การจัดสถานการณ์ฉุกเฉินนี้ไม่ได้มุ่งหวังที่รางวัล หรือมีผู้ชนะ ซึ่งเกมจะเป็นการแข่งขันระหว่างผู้เรียนเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม มีผู้ชนะหรือผู้แพ้ (Moor: 219)

3. การนำเกมมาใช้ในการสอน (Games)

การจัดให้ผู้เรียนเรียน โดยนำเกมมาร่วมใช้ในการสอนให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา สามารถกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะในการด้านการสื่อสาร รู้จักการทำงานร่วมกัน รวมทั้งเป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาในด้าน พุทธศาสนา เจตพิธี และทักษะพิธีด้วย

การจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน บางครั้งเนื้อหาวิชา สภาพแวดล้อมต่างๆอาจทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย การนำเกมมาใช้ในการเรียนการสอน โดยแทรกในช่วงใดช่วงหนึ่งของกิจกรรมการสอน จะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น และสนใจในการเรียน ได้ การนำเกมมาใช้เป็นส่วนประกอบในการจัดการเรียนการสอน ส่วนมากนิยมนำมาใช้เพื่อสรุปบทเรียนในตอนหนึ่งๆ หรือเพื่อทบทวนความรู้ โดยอาจจะจัดให้อยู่ในลักษณะของการแข่งขันระหว่างกลุ่มเพื่อน ซึ่งครุ่นคิดแบ่งกลุ่มให้ หรือเป็นการแข่งขันรายบุคคล ผลงานการแข่งขันจะไม่ถือเป็นเรื่องจริงมากนักในการประเมินผลการเรียน แต่จะเน้นและส่งเสริมให้ทุกคนในชั้นเรียนได้มีส่วนร่วมในการคิดค้น หาคำตอบ หรือเข้าร่วมกิจกรรม มากกว่าจะเป็นการต่อสู้ หรือการแข่งขันระหว่างเพื่อนด้วยกัน ซึ่งทุกคนจะมีสิทธิที่จะชนะการแข่งขัน สนุกสนาน และร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่ม ลักษณะของการจัดการสอนโดยใช้เกม จะคล้ายคลึงกับการจัดกลุ่มสัมพันธ์ แต่จะนำวิชาการความรู้เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยและเป็นการใช้เวลาไม่นานนัก ดังนั้นเกมสามารถนำมาร่วมใช้ในการสอนได้ดังนี้

1. สร้างความสนใจให้แก่ผู้เรียนเมื่อเริ่มต้นบทเรียนใหม่ เพื่อให้เข้าใจแนวคิดในเรื่องทั่วๆไปก่อนการสอน

2. เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจแนวคิดของเนื้อหาวิชา และเป็นการทดสอบความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับแนวคิดของเนื้อหาวิชาที่ได้ศึกษาไปแล้ว

3. เพื่อให้ผู้สอนทราบว่าผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่เรียนไปแล้วมากน้อยเพียงใด ก่อนที่จะเริ่มบทเรียนต่อไป

4. สามารถนำมาใช้สอนเพื่อให้ทราบความคิดเห็นของผู้เรียน การตัดสินใจเลือกของผู้เรียน ทำให้ทราบถึงค่านิยมของผู้เรียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่งได้ รวมทั้งสามารถสร้างลักษณะนิสัยการมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียนได้

ขั้นตอนการจัดการสอนโดยใช้เกม มีดังต่อไปนี้

1. ก่อนนำเกมมาใช้ในการสอน ผู้สอนจะต้องจัดแบ่งกลุ่มผู้เรียน ใช้อักษร ตัวเลข หรือชื่อ แทนกลุ่ม เพื่อเปิดโอกาสให้แต่ละกลุ่มได้ร่วมกิจกรรมอย่างทั่วถึงกัน

2. ผู้สอนจัดเตรียมวิธีการเล่นเกม อุปกรณ์ต่างๆ เช่น ภาพ บัตรคำ หรืออื่นๆ ที่เหมาะสม โดยให้สอดคล้องกับความรู้ในด้านวิชาการที่ผู้เรียนจะได้รับ หรือเพื่อเป็นการฝึกฝนความคิด หรือความรู้ในด้านวิชาการตามที่ต้องการ

3. ระบุวิธีการเล่นเกม การส่งผู้แทนกลุ่มมาเข้าร่วมการแข่งขันในเกม รวมทั้งกำหนด กฎ กติกา เวลา และระยะเวลาที่ใช้ในแต่ละเกม ซึ่งจะทำให้ผู้ร่วมแข่งขันได้รับ คะแนน หรือสามารถอาชานะผู้อื่นได้

4. เริ่มดำเนินการแข่งขัน หรือการเล่นเกมภายในเวลาที่กำหนด และตามกฎ กติกา กลุ่มที่ทำคะแนนได้มาก หรือกลุ่มที่ชนะจะได้รับรางวัลเล็กๆ น้อยจากผู้สอน เป็นการเสริม กำลังใจ

5. ผู้สอนทบทวนความรู้ทั้งหมด บอก และอธิบายข้อมูลพร่องของผู้เรียนทางด้าน วิชาการ หรือเนื้อหาความรู้ที่ผู้เรียนอาจจะเข้าใจผิด ให้แก่ผู้เรียนรวมทั้งอธิบายให้ผู้เข้าร่วม แข่งขัน เข้าใจ และการแก้ไขที่ถูกต้อง

การนำเกมมาใช้ร่วมกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน และการแข่งขัน จะทำให้ผู้เรียนสนุกสนาน และส่งเสียงดังรับกวนการเรียนการสอนของห้องเรียนข้างเคียง ผู้สอน ต้องควบคุมผู้เรียนให้อยู่ในระเบียบ ไม่ส่งเสียงรบกวนผู้อื่นโดยใช้ กฎ กติกา หรือเลือก เกม ที่เหมาะสม ซึ่งบางเกม ผู้เรียนจะสามารถร่วมกิจกรรม หรือแข่งขัน โดยไม่ส่งเสียงรบ กวนห้องเรียนข้างเคียงได้ นอกจากนี้อุปกรณ์ต่างๆ ที่ผู้สอนนำมาใช้ร่วมกับกิจกรรมเกม ควรมีสีสรรที่น่าสนใจ มีขนาด และตัวหนังสือที่เหมาะสม นักเรียนสามารถเห็นได้อย่าง ทั่วถึงกันทั้งชั้น มีจำนวนที่เพียงพอสำหรับผู้เรียนที่ร่วมกิจกรรมเกมทุกคน รวมทั้งมีรางวัล ให้แก่ผู้ชนะการแข่งขัน เป็นรายคน และเป็นกลุ่ม

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง หรือ เกม มีประโยชน์ ต่อผู้เรียนดังนี้

1. กิจกรรมดังกล่าวจะทำให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน
2. ให้ผลข้อมูลในทันที ทำให้ผู้เรียนทราบข้อมูลพร่องหรือผลสำเร็จของตน เองในการดำเนินกิจกรรม

3. ให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเพิ่มพูนทักษะในการสื่อสารกับผู้อื่น
4. เพิ่มความสนใจ และความกระตือรือร้นในการเรียน
5. ผู้สอนจะทราบความสามารถเฉพาะด้านของผู้เรียนมากขึ้นเมื่อผู้เรียนได้แสดงบทบาท หรือร่วมกิจกรรม

6. เป็นการสนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์
7. เป็นการจัดสภาพแวดล้อมให้มีรูปแบบเหมือนกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นกับสภาพการณ์นั้น ก่อนที่จะนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ในการนำเกมมาใช้ในการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องวางแผนงานไว้ล่วงหน้า และปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพของชั้นเรียน และความสนใจของผู้เรียน รวมทั้ง การจัดเตรียมอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่างๆที่จะต้องนำมาใช้ให้พร้อม และเพียงพอ กับจำนวนผู้เรียนในชั้นเรียนด้วย

4. การจัดทัศนศึกษา (Field trip)

การจัดทัศนศึกษา เป็นการให้ผู้เรียนได้ศึกษาสถานที่ต่างๆภายนอกโรงเรียน โดยอยู่ในความคุ้มครองครุ ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริง และเป็นพื้นฐานในการกระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจที่จะสำรวจหาความรู้ต่อไป

การกำหนดสถานที่สำหรับทัศนศึกษา ผู้สอนจะต้องพิจารณาในเรื่องต่อไปนี้

1. จุดประสงค์ของการไปทัศนศึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนจะได้รับความรู้และเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนในเรื่องอะไรบ้าง
2. ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง
3. เอกสาร ใบงานต่างๆ หรือข้อปฏิบัติ ที่เกี่ยวข้องกับภาระงานที่ผู้เรียนจะต้องทำ ในระหว่างการไปทัศนศึกษา และเมื่อกลับจากการทัศนศึกษาแล้ว
4. จำนวนผู้เรียนที่จะไปทัศนศึกษา ซึ่งผู้สอนสามารถแบ่งเป็นกลุ่มรวม หรือกลุ่มย่อยในการปฏิบัติภาระงานต่างๆ รวมทั้งการกำหนดรายชื่อในแต่ละกลุ่ม ก่อนไปทัศนศึกษา

เมื่อผู้สอนพิจารณาสถานที่ที่จะนำผู้เรียนไปทัศนศึกษาแล้ว การดำเนินการขั้นต่อไปที่ผู้สอนจะต้องจัดทำคือ

1. กำหนดวัน เวลาสำหรับการเดินทาง รวมทั้งพาหนะที่ใช้

2. ผู้สอนจะต้องศึกษาสถานที่ ที่จะนำผู้เรียนไปทัศนศึกษาก่อนล่วงหน้า เพื่อที่จะสามารถจัดเตรียมงานต่างๆทางด้านวิชาการ สำหรับผู้เรียนดังนี้

1) อธิบาย และบรรยายความรู้เกี่ยวกับสถานที่ ที่ผู้เรียนจะไปทัศนศึกษา เกี่ยวกับความสำคัญ หรือในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทางวิชาการ ซึ่งผู้เรียนจะต้องศึกษา ผู้สอนสามารถให้ผู้เรียนครุบป้าพประกอบการบรรยาย และชี้ให้เห็นข้อสังเกต

2) กำหนดข้อสังเกตที่ผู้เรียนจะต้องคุ้น หรือศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิชาการ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของคำถาม หรือเอกสารใบงาน และมอบให้แก่ผู้เรียนก่อนการเดินทาง เพื่อการจดบันทึก ในระหว่างการทัศนศึกษา และตอบคำถามหลังจากได้เห็นของจริง หรือ มีประสบการณ์จริงแล้ว

3) กำหนดภาระงานของผู้เรียนในระหว่างการทัศนศึกษา และหลังจากเสร็จสิ้นการทัศนศึกษา เช่น กำหนดค่ามูลของผู้เรียนก่อนการเดินทาง ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามใบงานที่มอบให้ ในระหว่างการทัศนศึกษา และเมื่อเสร็จสิ้นการทัศนศึกษาแล้ว ผู้เรียนจะต้องปรึกษาหารือกันในระหว่างกลุ่ม เพื่อรายงานความรู้ที่ได้รับ ข้อคิดเห็นต่างๆ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของการเขียน และการรายงานหน้าชั้นเรียน

4) ประเมินผลการเรียนรู้ และภาระงานของผู้เรียนในระหว่างการทัศนศึกษา และผลการรายงานของผู้เรียน

3. ผู้สอนจัดเตรียมเอกสารต่างๆ เช่นใบขอนอนุญาตจากผู้ปกครอง เอกสารใบงาน สำหรับผู้เรียน รวมทั้งผู้ช่วยดูแลผู้เรียนในระหว่างการทัศนศึกษาด้วย

การจัดทัศนศึกษา ผู้สอนจะสามารถให้ผู้เรียนได้รู้การดำเนินงานการจัดการในลักษณะของกลุ่มการเรียนได้ โดยการมอบหมายงานให้ผู้เรียนดำเนินงานเป็นกลุ่ม เช่น กลุ่มหัวข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ที่จะต้องไปทัศนศึกษา จากเอกสารต่างๆ กลุ่มดำเนินการในด้านการประสานงานเกี่ยวกับการจัดทำเอกสารต่างๆ กลุ่มจัดเตรียมอุปกรณ์ต่างๆ เช่น แผนที่ หรือเครื่องใช้ต่างๆสำหรับการทัศนศึกษา รวมทั้งกลุ่มที่รวมรวมรายงานหรือข้อมูล ต่างๆจากเพื่อนนักเรียน เพื่อมอบให้แก่ผู้สอน ซึ่งการดำเนินงานดังกล่าวจะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบในการดำเนินงาน ผู้เรียนมีความกล้าที่จะตัดสินใจดำเนินงาน วางแผนการดำเนินงาน มีความสนุกสนาน ได้รับประสบการณ์ตรง และสนใจที่จะศึกษาหาข้อมูลเพิ่มเติมด้วยตนเองในส่วนที่ยังสงสัย หรือเป็นปัญหา

5. การจัดตั้งชมรมวิชาการ (Club)

การจัดกิจกรรมในโรงเรียนสามารถแยกออกได้เป็น 2 ลักษณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2528 : 13) คือ

1. กิจกรรมการเรียนการสอน หมายถึงกิจกรรมที่ครุจัดขึ้นเพื่อประกอบความเข้าใจเนื้อหาสาระของบทเรียน ซึ่งผู้สอนอาจจะมีกิจกรรมบางอย่างเพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนให้ดียิ่งขึ้น การจัดนี้อาจจะจัดในเวลาหรือนอกเวลาโดยมีครุผู้สอนรวมอยู่ด้วย

2. กิจกรรมนักเรียน หมายถึงการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง นอกเหนือจากที่หลักสูตรกำหนดเนื้อหาวิชาไว้

การจัดชมรมวิชาการเป็นกิจกรรมนักเรียนที่เสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยที่ผู้สอนจะต้องไม่นำคะแนนมาใช้เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนร่วมในกิจกรรมต่างๆ กิจกรรมที่จัดขึ้นในชมรมวิชาการจะมุ่งให้ผู้เรียนรู้จากการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ทางด้านวิชาการแก่ตนเอง และผู้อื่นในโรงเรียน รวมทั้งให้ผู้เรียนรู้จากการพัฒนาตนเองในด้านสังคม สามารถช่วยเหลือและทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น ทั้งนี้ภายใต้การดูแลของครุในการให้คำแนะนำ และสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จากการทำงานร่วมกันในลักษณะของชมรมวิชาการ ในสาขาที่ตนเองสนใจ การจัดตั้งชมรมวิชาการในโรงเรียน ผู้สอนควรจะต้องเกี่ยวข้อง ให้การสนับสนุน และดูแลผู้เรียนในด้านต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. ให้คำแนะนำ และร่วมกับชมรมในการกำหนดจุดประสงค์ของชมรม กติกา ระเบียบข้อบังคับของชมรมให้อยู่ในขอบเขต สำหรับการดำเนินงานในแนวทางที่ถูกต้อง

2. ดูแลและสนับสนุนให้ผู้เรียนเลือกกิจกรรมที่ตนถนัด เพื่อเป็นสมาชิกของชมรมตามความต้องการของตนเอง

3. ให้คำแนะนำ และสนับสนุนให้ผู้เรียนทุกคนในชมรมร่วมกันจัดกิจกรรมที่เน้นคุณค่าของการอยู่ร่วมกัน การพัฒนาตนเอง การสร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคม รวมทั้งให้ความสนุกสนานเพลิดเพลิน

4. กิจกรรมของชมรมที่จัดขึ้นควรมากจากแนวคิดของผู้เรียน ในการกำหนดจุดประสงค์ของงาน การวางแผนงาน ร่วมกับดำเนินงาน รวมทั้งการเสนอผลงานของชมรม ผู้สอนจะเป็นเพียงผู้ให้คำแนะนำ ให้ข้อเสนอแนะเพื่อให้การจัดกิจกรรมของนักเรียนอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม

การดำเนินการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จริง ผู้สอนจะมีหน้าที่ในการ
อำนวยความสะดวกในการดำเนินการต่างๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีประสบ^๔
การณ์จริง ผู้สอนจะต้องมีประสบการณ์ในการให้คำแนะนำ จัดทำตารางการดำเนินงาน
อธิบายกิจกรรมต่างๆ ให้ผู้เรียนเข้าใจอย่างชัดเจน ซึ่งในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการ
สอนเพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จริงนั้น ผู้สอนจะต้องเข้าใจ ค่านิยม ทัศนคติ และ^๕
ลักษณะของชุมชนเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการดำเนินกิจกรรม และคำนึงถึงสภาพแวดล้อม^๖
ของโรงเรียนให้สอดคล้องกันด้วย